

Η ΠΥΡΡΑ ΚΑΙ Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Της Αντιγόνης Μώρου.

Η Αντιγόνη Μώρου εξέδωσε το πρώτο της βιβλίο και πιστεύουμε πως γρήγορα θα ακολουθήσουν και άλλα, καθώς γνωρίζουμε ότι από τα φοιτητικά της χρόνια συγκεντρώνει ενδιαφέρον υλικό, λογοτεχνικό και φιλολογικό, που αξίζει να δει το φως της δημοσιότητας.

Πρόκειται για ένα μυθιστόρημα που μπορούμε να το κατατάξουμε στην ταξιδιωτική λογοτεχνία και που η υπόθεσή του ξεκινά από την Πέργαμο της Μικράς Ασίας και εντοπίζεται στη Λέσβο.

Παραμονές του πρώτου παγκόσμιου πολέμου και το ξέσπασμα των βιαιοτήτων των Νεοτούρκων κατά του ελληνικού στοιχείου οδηγεί στον πρώτο διωγμό. Ο ήρωας του μυθιστορήματος, γιατρός Δημητρός Καϊτατζίδης, έρχεται από την Πέργαμο στη Μυτιλήνη με την οικογένειά του, ενώ πάνω στην παραζάλη της φυγής έχασαν το πιο τρυφερό μέλος τους, τη μικρή Ερατούλα. Σιγά, σιγά βρίσκουν τη δύναμη να συνεχίσουν τη ζωή τους. Ο γιατρός αποκτά φήμη καλού επιστήμονα, επισκέπτεται επί 6 χρόνια, από το 1914 ως το 1920, πολλά μέρη του νησιού, για να προσφέρει τις επιστημονικές του γνώσεις και βρίσκει παράλληλα την ευκαιρία να συγκεντρώνει πολλά στοιχεία, ιστορικά, λαογραφικά, τοπογραφικά, πολιτισμικά, στοιχεία που αναφέρονται στην αρχαία λεσβιακή λατρεία κ.α., για να ικανοποιήσει τη μεγάλη του επιθυμία, να σχεδιάσει το χάρτη της Λέσβου.

Αυτή σε πολύ γενικές γραμμές είναι η υπόθεση του έργου. Με βάση αυτό το νοηματικό πυρήνα καταφέρνει η συγγραφέας να μας παρουσιάσει ένα βιβλίο τετρακοσίων και περισσότερων ολόκληρων σελίδων.

Τα στοιχεία αυτά, που ύστερα από μεγάλη και επιμελημένη προσπάθεια συγκέντρωσε με τη μελέτη των τοπικών πηγών, ιστορικών, δημοσιογραφικών, φιλολογικών κ.α., όπως δείχνουν και οι υποσελίδες σημειώσεις της, μπορούσαν να αποτελέσουν το περιεχόμενο ενός βιβλίου ιστορικού ή λαογραφικού που θα ήταν πολύ χρήσιμο για τη γνώση της τοπικής ιστορίας και της παράδοσης. Που θα το διάβαζε με πολύ ενδιαφέρον κάθε λέσβιος, μαθητές και δάσκαλοι, επισκέπτες που θα ήθελαν να γνωρίσουν την ιστορία και τα αξιοθέατα του νησιού. Η Αντιγόνη όμως είναι κατεξοχήν λογοτέχνης. Δεν ενδιαφέρεται για την πιστή αποτύπωση της ιστορικής και πολιτισμικής πραγματικότητας του νησιού. Προτίμησε να παρουσιάσει τη δική της Λέσβο. Μέσα απ' τα δικά της μάτια, τη δική της σκέψη, τη δική της δημιουργική φαντασία, χρωματισμένη με τα συναισθήματα αγάπης και θαυμασμού για την πατρίδα και τον πολιτισμό της.

Για να το πετύχει αυτό, πέρα από το λεξιλογικό πλούτο και τα άλλα λογοτεχνικά μέσα, χρησιμοποιεί με απόλυτη επιτυχία τη μυθοπλασία, ώστε να μην είναι καθόλου εύκολο στον αναγνώστη να διακρίνει το φανταστικό από το πραγματικό στοιχείο. Κάτι εξάλλου που δεν

είναι σκόπιμο ούτε χρήσιμο, αφού έργο της κριτικής δεν είναι να ξεχωρίζει τα δύο αυτά στοιχεία, αλλά να αξιολογεί με ποιους τρόπους και με ποιες μεθόδους η σύνθεσή τους δημιουργεί την ψευδαίσθηση της πραγματικότητας.

Παράλληλα προς τα δύο αυτά στοιχεία παρακολουθούμε την κατάλληλη διαπλοκή δύο άλλων, του αφηγηματικού και του περιγραφικού. Η αφήγηση εξελίσσεται ευθύγραμμη υπερηλώντας τη χρονική ακολουθία από τα προηγούμενα στα επόμενα. Χωρίς χρονικές αναδρομές, με περιορισμένες παρεμβολές δευτερευόντων επεισοδίων. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι είναι συνεχής και αδιάλειπτη, ώστε να γίνεται μονότονη. Κατά κανόνα εναλλάσσεται με την περιγραφή, η οποία έρχεται συχνά, πολύ συχνά, να διακόψει τη ροή της αφηγηματικής δράσης και να της δώσει σκηνικό βάθος. Ταυτόχρονα η εναλλαγή αυτή σπάζει τη μονοτονία και ανανεώνει συνεχώς το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Το βιβλίο αυτό είναι ένα άρτιο λογοτέχνημα με ανεξάντλητο ιστορικό, φιλολογικό και λογοτεχνικό ενδιαφέρον που αντέχει και στην πιο αυστηρή κριτική. Είναι ένα οδοιπορικό στο ιστορικό και πολιτιστικό παρελθόν αλλά και παρόν της Λέσβου που αξίζει να το διαβάσει κάθε λέσβιος, καθώς πέρα από τις γνώσεις που έχει να αποκομίσει για τον τόπο του, έχει να βιώσει και την αισθητική εμπειρία που θα του προσφέρει ως γνήσιο λογοτέχνημα.

Αξίζουν πολλά συγχαρητήρια στην Αντιγόνη. Μ' αυτό το έργο της πέρα από τον εαυτό και την οικογένειά της, τιμά τη γενέτειρά της, την Καλλονή, που έχει τόση ανάγκη από ανθρώπους με τις δικές της ικανότητες. Και είναι πολύ ευχάριστο το ότι με τη συμμετοχή της στο Δ.Σ. του Συλλόγου και ιδιαίτερα με την ανάληψη της ευθύνης του περιοδικού ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο σ' αυτή την ανάγκη.

Της ευχόμαστε λοιπόν να έχει υγεία και έμπνευση, για να δούμε και άλλα ανάλογης αξίας έργα της.

Χρήστος Αν. Σταυράκογλου

φιλόλογος